

Temat: Jastrzębie i gołębie - Konflikt

Część 2: Koszty ludzkie konfliktu

Konflikty, które narastają i przybierają gwałtowne formy, mogą czasem skłaniać ludzi do patrzenia na nie z „czarnej” lub „białej” perspektywy, zależnie od tego, co uważają za „dobre” lub „złe”. Dlaczego takie dwustronne podejście jest zdecydowanie nieodpowiednie do zrozumienia ludzkiej strony konfliktu w całej jego złożoności?

Efekty nauczania w tej części

Uczniowie będą w stanie:

- zrozumieć etyczny wymiar konfliktu
- przeanalizować rodzaje klasyfikowania i upraszczania w okresach konfliktów, a także ich skutki dla społeczeństwa
- zdać sobie sprawę, jak bardzo aspekt ludzki i prawa człowieka są lekceważone podczas gwałtownych konfliktów

Dostępne materiały

Materiał 3: Plakaty, ilustracje

Materiał 4: Zdjęcia, krótkie opisy

Materiał 5: Fragmenty prozy, przedmioty, dzieła sztuki

Materiał 6: Fragmenty literatury dziecięcej

Praca w grupach 1: Wrogowie i sprzymierzeńcy (czas trwania 10 minut)

Nauczyciel prosi uczniów o podanie przykładów wrogów i sprzymierzeńców obecnie i w przeszłości. Następnie dzieli ich na małe grupy i poleca obejrzeć i przeanalizować plakaty propagandowe z materiału 3 (lub inne materiały wizualne lub drukowane ilustrujące relację wróg/sprzymierzeniec, które chciałby wykorzystać), odpowiadając na następujące pytania:

- Jak wygląda przedstawiony tutaj wróg? Jak ma wywołać wrażenie? Jak silny był ten obraz dla ludzi w tamtych czasach i dlaczego? Co mówi to o kontekście politycznym tamtych czasów?
- Jak wygląda przedstawiony tutaj sprzymierzeniec? Jak ma wywołać wrażenie? Jak silny był ten obraz dla ludzi w tamtych czasach i dlaczego? Co mówi o kontekście politycznym tamtych czasów?

Na zakończenie można polecić uczniom, by zastanowili się, jak przedstawiani są wrogowie i sprzymierzeńcy obecnie, oraz przedyskutować tę kwestię. Kto jest celem tych obrazów i jakich mediów używa się obecnie? Na potrzeby dyskusji można wykorzystać ostatnie zdjęcie z materiału 3 (kampania szwajcarskiej partii politycznej UDC) lub podobne inne przykłady.

DOM HISTORII EUROPEJSKIEJ

Praca w grupach 2: Ofiary (czas trwania 20 minut)

Podczas tych zajęć uczniowie określą różne grupy ofiar II wojny światowej. Uświadomią sobie także, jak wojna dotknęła każdy zakątek w Europie w różny, ale podobnie tragiczny sposób, co z kolei poszerzy ich perspektywę postrzegania tej wojny jako wielopłaszczyznowego konfliktu ponadnarodowego.

Na początku nauczyciel podaje uczniom zwięzłą definicję pojęcia „ofiara” (zob. *Definicje*) Następnie dzieli klasę na małe grupy, rozdaje każdej grupie zdjęcia i krótkie teksty z materiału 4, wszystkie na oddzielnych kartkach, i poleca połączenie każdego zdjęcia z odpowiednim opisem. Wyniki są omawiane na forum klasy, po czym uczniowie ponownie analizują definicję „ofiary”, którą podali na początku. Nauczyciel prowokuje dyskusję na temat pojęcia „ofiara” i umieszcza je w szerszym kontekście, wprowadzając inne kategorie, takie jak sprawca, ratownik czy bierny widz (zob. *Definicje*). Następnie omawia z uczniami kwestię zdolności każdej osoby do stawienia wewnętrznego oporu oraz wykazania siły woli, gdy jest się w pozycji ofiary.

Praca w grupach 3: Dzieci i wojna – Doświadczenia i percepcja (czas trwania 15 minut)

Jak dzieci radzą sobie w czasie konfliktu z tym, co się dzieje dookoła nich? Strach, cierpienie i zniszczenia, jakie niesie ze sobą gwałtowny konflikt, dotyczą przede wszystkim dzieci. To one są także szczególnie podatne i nieprzygotowane, żeby zrozumieć, dlaczego trwa wojna oraz kto i dlaczego jest wrogiem. Podczas tego ćwiczenia uczniowie analizują materiały wizualne i tekstowe, które w różny sposób przedstawiają bezbronność dzieci w kontekście wojennym.

Nauczyciel dzieli uczniów na małe grupy. Następnie rozdaje jednym grupom materiał 5, a pozostałym materiał 6. Poleca grupom przeanalizować materiały z użyciem poniższych pytań (znajdujących się także w materiałach) oraz przygotowanie wspólnych odpowiedzi:

Materiał 5

- Wytłumacz jednym zdaniem znaczenie i przesłanie każdego przedmiotu.

Materiał 6

- O jakim konflikcie opowiada każdy z tych fragmentów?
- Jak można określić rodzaj użytego języka?
- Jakie są podobieństwa i różnice między poszczególnymi tekstami?

Nauczyciel organizuje dyskusję na forum klasy, podczas której grupy pracujące nad materiałem 5 przedstawiają swoje odpowiedzi grupom pracującym nad materiałem 6, prosząc o reakcję – i odwrotnie. Na zakończenie dyskusji nauczyciel poleca uczniom wypisanie, dlaczego dzieci są szczególnie bezbronne w warunkach wojny i jak się ta bezbronność objawia. Uczniowie zapisują odpowiedzi na tablicy w miarę rozwoju dyskusji.